

Handläggare
Marita Johansson
Telefon: 08-508 35 562

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 13 juni 2017

Ärende 6

Yttrande över remiss av motion (2017:11) om att stärka integrationspakt och obligatorisk samhällsinformation

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 160-490/2017

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen.

Arjun Bakshi
arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson-Bech
utvecklingschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat motion (2017:11) från Johanna Sjö (M) om att stärka integrationspakt och obligatorisk samhällsinformation till arbetsmarknadsnämnden för yttrande. Motionären yrkar att kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt arbetsmarknadsnämnden:

- att initiera en integrationspakt mellan näringsliv och staden
- att uppdra åt arbetsmarknadsnämnden att verka för att samhällsorienteringen görs obligatoriskt för såväl nyanlända som asylsökande och avslutas med ett kunskapsprov.

Arbetsmarknadsförvaltningens bedömning är att samverkan mellan näringsliv och stadens verksamhet är av stor vikt och betydelse för att nyanlända och andra snabbare ska komma ut på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsförvaltningen har genom enheten för extern arbetsgivarsamverkan (EfAS) arbetat strategiskt med frågan. En strategi för näringslivssamverkan har tagits fram. Arbetsmarknadsförvaltningen är stadens resurs i det operativa arbetet när sociala krav på sysselsättningsfrämjande åtgärder ställs i stadens upphandlingar. Därutöver har förvaltningen omfattande kontakter med näringslivet på olika nivåer i verksamheterna.

Vad gäller yrkandet om att kommunfullmäktige ska uppdra åt arbetsmarknadsnämnden att initiera en integrationspakt mellan näringsliv och staden anser förvaltningen att detta redan är en del av nämndens prioriterade uppdrag. Förvaltningens bedömning är därför att detta arbete ska fortgå utifrån det pågående arbetet istället för att bygga en ny struktur i samma fråga.

När det gäller yrkandet om att kommunfullmäktig ska uppdra åt arbetsmarknadsnämnden att verka för att samhällsorienteringen görs obligatoriskt för såväl nyanlända som asylsökande och avslutas med ett kunskapsprov är det en fråga arbetsmarknadsförvaltningen inte har rådighet över.

Bakgrund

Asylsökande

Migrationsverket prövar ansökningar från personer som vill bosätta sig i Sverige, komma på besök, söka skydd undan förföljelse eller ha svenskt medborgarskap. Inom flyktingmottagandet erbjuder Migrationsverket asylsökande boende och pengar till mat under tiden de väntar på besked i asylärendet. När en flykting fått tillstånd att stanna i Sverige betalar Migrationsverket ut statlig ersättning till kommuner och landsting. Om en asylsökande får avslag på sin ansökan är Migrationsverket aktiv i arbetet med att få personen att lämna Sverige.

Tidiga insatser för asylsökande (TIA)

Från 1 januari 2017 har Länsstyrelserna uppdraget att samordna och koordinera arbetet med tidiga insatser riktade till vuxna asylsökande eller vuxna som har uppehållstillstånd men bor kvar i Migrationsverkets anläggningsboenden i väntan på anvisning om kommunplacering. Syftet med insatserna är att påskynda etableringsprocessen och samtidigt göra väntetiden, som uppstår då asylansökan prövas, mer meningsfull. Tidiga insatser omfattar verksamhet som har till syfte att främja målgruppens kunskaper i svenska, kunskaper om det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden samt hälsa. Länsstyrelserna kan bevilja medel för verksamhet som utförs inom ramen för tidiga insatser för asylsökande till organisationer från civilsamhället som uppfyller vissa krav. Statsbidrag får lämnas till kommuner eller kommunalförbund när behovet av verksamheter inte tillgodoses av andra organisationer

Arbetsförmedlingen har fått uppdraget att erbjuda kompetenskartläggning, det vill säga kartläggning av en nyanländs utbildningsbakgrund och arbetslivserfarenhet under asyltiden.

Mottagarutredningen

Regeringen gav i november 2015 en särskild utredare i uppdrag att föreslå åtgärder för att skapa ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande, nyanlända och ensamkommande barn.

I maj 2017 utvidgades uppdraget. Utredaren ska inom ramen för uppdraget se över möjligheten för asylsökande att delta i praktik och andra arbetsplatsförlagda aktiviteter som ökar kontakten med arbetsmarknaden. Utredaren ska vidare undersöka förutsättningarna för att införa en möjlighet att sätta ned dagersättningen även vid till exempel misskötsamhet från den asylsökandes sida eller vid annat agerande som försvårar mottagandet samt föreslå hur regelverket för dagersättning kan utformas så att begränsad inkomst av arbete inte påverkar dagersättningen. Uppdraget ska slutredovisas senast 31 oktober 2017.

Etableringsuppdraget

Arbetsförmedlingen har det samordnande ansvaret för den nyanländes etablering på den svenska arbetsmarknaden och i det svenska samhället. Etableringsuppdraget bygger på en rättighetslagstiftning där de som omfattas av uppdraget har rätt till en etableringsplan med vissa insatser, bland annat kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare, samhällsorientering (SO) samt arbetsförberedande insatser. Ett viktigt syfte med dessa insatser är att underlätta och påskynda den nyanländas arbetsmarknadsetablering och deltagande i samhällslivet. Arbetsförmedlingen har det samordnande ansvaret för etableringsinsatserna till nyanlända, upprätta en etableringsplan tillsammans med den nyanlända samt besluta om etableringsersättning

Kommunen ansvarar för boende för de nyanlända som anvisas till kommunen genom Migrationsverket, vid behov praktisk hjälp i samband med bosättningen, förskola och skola, utbildning i svenska för invandrare (sfi), vuxenutbildning, samhällsorientering, samt pröva rätten till bistånd.

Delegationen för unga till arbete

Delegationen för unga till arbete har fått ett utökat uppdrag av regeringen att främja samverkan mellan berörda aktörer som har betydelse för nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Utgångspunkten för delegationens främjande arbete ska vara att öka möjligheterna för främst arbetsförmedlingen och kommunerna att gemensamt planera effektiva insatser med individen i fokus. Arbetsmarknadsförvaltningen ingår i en arbetsgrupp.

Regelöversyn av etableringsuppdraget

Enligt förslaget *Ett nytt regelverks för nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet.* (Prop. 2016/17:175) upphävs etableringslagen (2010:197) och ersätts med ny lag som i huvudsak reglerar det statliga ansvaret för etableringsinsatser och individर्सättning samt målgrupp. Enligt förslaget omfattar målgruppen inte nyanlända 18 – 19 år.

Det nya regelverket ska syfta till att göra regelverket för etableringsuppdraget mer likt övrig reglering inom arbetsmarknadspolitik, skapa förutsättningar för ökad flexibilitet och effektivitet i uppdraget samt minska onödig administration. Enligt förslaget blir det lättare att vid behov kunna anpassa verksamheten i etableringsuppdraget efter ändrade förutsättningar. Rätten till etableringsplan tas bort och ersätts med anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program. Etableringsinsatser och individर्सättningar regleras på förordningsnivå. Hanteringen av etableringsersättning flyttas över från Arbetsförmedlingen till Försäkringskassan.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

Enheten för extern arbetsgivarsamverkan

Enheten för extern arbetsgivarsamverkan (EFAS) ansvarar för att samordna arbetsmarknadsförvaltningens samarbete med näringslivet i Stockholm och med stadens egna bolag och förvaltningar. Uppdraget för enheten inkluderar även att stödja och utveckla arbetet med krav på sysselsättningsfrämjande åtgärder i Stockholms stads upphandlingar.

Arbetsmarknadsförvaltningen har tagit fram en strategi som ska stödja nämndens verksamheter i arbetet med att möta näringslivets krav och behov av kompetens samt bidra till att skapa en långsiktig, trygg och hållbar etablering på arbetsmarknaden för människor oavsett bakgrund.

De två övergripande målen för strategin är att:

- Öppna fler vägar till arbete för stadens studerande och arbetslösa
- Bidra till näringslivets kompetensförsörjning

Samhällsorientering

Samhällsorientering för nyanlända är en lagstadgad utbildning som erbjuds till personer som omfattas av lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Samhällsorientering är en av de insatser som ska ingå i den

etableringsplan som Arbetsförmedlingen ska upprätta och utforma tillsammans med den nyanlända.

Den 1 maj 2013 utökades målgruppen för samhällsorienteringen genom lag (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare. Med vissa undantag omfattar lagen anhöriginvandrare i åldern 18-64 år. I och med denna lag har kommunerna numera inte enbart skyldighet att ge samhällsorientering till deltagare som har en etableringsplan, utan även till vissa anhöriginvandrare. Dessutom ska kommunen aktivt verka för att nå målgruppen och motivera dem att delta.

Innehåll och omfattning regleras i en för båda lagarna gemensam förordning (2010:1138). Syftet med samhällsorienteringen är att ge en grundläggande förståelse för det svenska samhället och en grund för fortsatt kunskapsinhämtande. Samhällsorienteringen ska påbörjas så snart som möjligt efter det att etableringsplanen har upprättats. Den ska normalt vara avslutad ett år efter det att etableringsplanen upprättats. Samhällsorienteringen ska omfatta minst 60 timmar och i första hand bedrivs på den nyanländas modersmål eller på ett annat språk som den nyanlända behärskar väl. Deltagaren får vid avslutad kurs ett intyg på genomgången utbildning. Intyget visar hur många timmar deltagaren har närvarat per kursblock

Utöver 60 timmars samhällsorientering erbjuds i Stockholms län ett hälsoblock om 12 timmar. Övergripande målet med hälsoblocket är att nyanlända ska bli bättre rustade för etableringsinsatser genom att få ökad kunskap om migration och hälsa, vad som påverkar hälsan samt vad deltagaren själv kan göra för att förbättra den.. Insatsen delfinansieras av Stockholms läns landsting.

I Stockholms län bedrivs samhällsorientering för nyanlända i samarbete mellan kommuner i Stockholms län med ett regiongemensamt samordningskansli, Centrum för samhällsorientering i Stockholms län, med placering i Stockholms stad.

I propositionen, *Ett nytt regelverk för nyanländas invandrades etablering i arbets- och samhällslivet*, föreslås att regler om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare samordnas i samhällsorienteringslagen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har till arbetsmarknadsnämnden remitterat

motion (2017:11) av Johanna Sjö (M) för yttrande. Motionären skriver att det rekordhöga asylmottagandet i Sverige de senaste åren har medfört att många människor hamnat i Stockholm. Frågor om personers möjlighet att bedriva studier, ta lämpligt arbete och hitta bostad har därför växt i omfång. I motionen beskrivs att utrikesfödda har stora svårigheter att komma in på arbetsmarknaden och att det tar orimlig tid att få ett första jobb. Anledningarna till detta är enligt motionären flera, men språkliga barriärer och bristande kontaktnät är två betydande faktorer. Moderaterna vill därför stärka samverkan med näringslivet och möjliggöra för utrikesfödda att få ett kontaktnät inom sitt branschområde genom att initiera till en integrationspakt mellan näringslivet och staden. Fokus ska ligga på insatser som mentorskap, förebilder, integration och ökade anställningar av personer med utländsk bakgrund. Motionären anser att samhällsorienteringen som ingår i etableringsstödet också måste stärkas för en bättre integration och att kursen ska vara obligatorisk för både asylsökande samt för personer som fått uppehållstillstånd och avslutas med ett kunskapsprov.

I motionen yrkas på att kommunfullmäktige beslutar att:

- uppdra åt arbetsmarknadsnämnden att initiera till en integrationspakt mellan näringslivet och staden
- uppdra åt arbetsmarknadsnämnden att verka för att samhällsorienteringen görs obligatorisk för såväl nyanlända som asylsökande och avslutas med ett kunskapsprov

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer i att en god samverkan med näringslivet stärker nyanländas möjlighet att komma in på den svenska arbetsmarknaden.

Vad gäller yrkandet om att kommunfullmäktige ska uppdra åt arbetsmarknadsnämnden att initiera en integrationspakt mellan näringsliv och staden anser förvaltningen att detta redan är en del av nämndens prioriterade uppdrag. Förvaltningens bedömning är därför att detta arbete ska fortgå utifrån det pågående arbetet istället för att bygga en ny struktur i samma fråga.

Förvaltningen har omfattande kontakter med näringslivet på olika nivåer. Jobbtorg Stockholm har på alla lokala jobbtorg matchare som arbetar med att kontakta arbetsgivare för att matcha aspiranter

mot aktuella rekryteringsbehov samt finna praktikplatser. Inom vuxenutbildningen finns inom yrkeshögskolan en mycket nära branschkoppling, både i utbildningarnas utformning och genom en tydlig arbetsanknytning under utbildningstiden. Inom lärlingsvux och yrkesvux ansvarar varje utbildningsanordnare för arbetsgivarsamverkan och för att det finns branschråd/lärlingsråd. Inom sfi pågår flera satsningar för att utveckla former av sfi i kombination med yrkesinriktning.

Enheten för extern arbetsgivarsamverkan (EfAS) ansvarar för att samordna arbetsmarknadsförvaltningens samarbete med näringslivet i Stockholm och med stadens egna bolag och förvaltningar. Uppdraget för enheten inkluderar även att stödja och utveckla arbetet med krav på sysselsättningsfrämjande åtgärder i Stockholms stads upphandlingar.

En strategi för näringslivssamverkan har tagit fram som ska stödja nämndens verksamheter i arbetet med att möta näringslivets krav och behov av kompetens samt bidra till att skapa en långsiktig, trygg och hållbar etablering på arbetsmarknaden för människor oavsett bakgrund. De två övergripande målen för strategin är att öppna fler vägar till arbete för stadens studerande och arbetslösa samt bidra till näringslivets kompetensförsörjning. För konkret samverkan med näringslivet: finns ett antal arbetssätt: *individuell matchning, samordnad matchning utifrån rekryteringsbehov - långsiktiga partnerskap och social hänsyn i upphandling samt yrkesutbildningar*. Arbetssätten ger stadens näringsliv och nämnden en tydlig struktur för samverkan.

Arbetsmodellen för social hänsyn avser krav på sysselsättningsfrämjande åtgärder i upphandling. Stockholm stad har beslutat att sådana krav ska ställas i stadens upphandlingar. Arbetsmarknadsförvaltningen är stadens resurs i det operativa arbetet när sociala krav på sysselsättningsfrämjande åtgärder ställs i stadens upphandlingar.

Även Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm fokuserar under våren på nyanländas etablering och inkludering i Stockholm och kommer att komma med en del rekommendationer och åtgärder som syftar till att stärka etableringen för nyanländas. Rapporten kommer att offentliggöras under hösten 2017.

När det gäller yrkandet om att kommunfullmäktige ska uppdra åt arbetsmarknadsnämnden att verka för att samhällsorienteringen görs obligatoriskt för såväl nyanlända som asylsökande och avslutas med ett

kunskapsprov är det en fråga arbetsmarknadsförvaltningen inte har rådighet över. Kommuners skyldighet att erbjuda nyanlända invandrare samhällsorientering regleras i två olika lagar och innehållet i samhällsorienteringen regleras i förordning. I utredningen *Sverige för nyanlända – Värden, välfärdsstat, vardagsliv SOU 2010:16* framgår att det inte finns någon möjlighet att sätta betyg på deltagandet i samhällsorientering så länge inte en formell kursplan inom ramen för skolsystemet används.

Samhällsorienteringen för asylsökande har kommunen ingen rådighet över. Det är Migrationsverket som har ansvar för den målgruppen. Länsstyrelsen har samordningsansvaret för tidiga insatser för asylsökande (TIA).

Förvaltningen anser slutligen att samverkan med det civila samhället är viktigt. Arbetsmarknadsnämnden har tillsammans med frivilligorganisationen Individuell Människohjälp, Svenska med baby och medpratavtal om idéburet offentligt partnerskap (IOP) som möjliggjort en utveckling av stadens samverkan med civilsamhället och möjliggör för den nyanlände att få kontakt med redan etablerade stockholmare.

Yrkesmentor är ett samverkansprojekt mellan arbetsmarknadsförvaltningen, Arbetsförmedlingen och Rotary ideell förening som ska syfta till att erbjuda nyanlända akademiker en mentor med gemensam yrkesbakgrund. Projektet startar våren 2017

Projektet ”Välj Inkludering Delaktighet och Aktivitet” (VIDA) syfte är att skapa en struktur för samverkan mellan offentlig och civil sektor inom integrationsområdet. Nyanlända, antingen i AFs etablering eller i stadens verksamheter, erbjuds matchning till aktiviteter i föreningslivet för att öka möjlighet till språkträning, att utöka nätverk och en förbättrad hälsa. Att delta i aktiviteten är frivilligt och matchning sker utifrån intresse.

På stadens hemsida finns också information om hur privatpersoner, föreningar, organisationer och företag kan bidra i att underlätta inkluderingen av nyanlända.

Bilaga

1. Motion (2017:11) om ett stärka integrationspakt och obligatorisk samhällsinformation